

Πρόγραμμα Φεστιβάλ Επιδαύρου 2018

Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου

29 και 30 Ιουνίου *Αχαρνείς του Αριστοφάνη*

Απόδοση, Σκηνοθεσία, Χορογραφία: **Κώστας Τσιάνος**
Σκηνογραφία - Κοστούμια: **Γιάννης Μετζικώφ**

Μουσική: **Γιώργος Ανδρέου**

Φωτισμοί: **Λευτέρης Παυλόπουλος**

Παίζουν οι: **Πέτρος Φιλιππίδης, Πάυλος Χαϊκάλης, Κώστας Κόκλας, Πυγμαλίων Δαδακαρίδης** και 15μελής χορός

Σημείωμα σκηνοθέτη:

Ο δεκαεννιά χρόνος Αριστοφάνης παρουσίασε την κωμωδία του *Αχαρνείς* στα Λήναια του 425 π.Χ., στον έκτο χρόνο του Πελοποννησιακού πολέμου και απέσπασε το πρώτο βραβείο. Στόχος του Αριστοφάνη είναι να γελοιοποιήσει τον πόλεμο και τους πολεμοκάπηλους και να εκφράσει τη λαχτάρα των ανθρώπων για ειρηνική ζωή. Τοποθετεί τη δράση του έργου στην αγροτική περιοχή της Αττικής *Αχαρναίς*, το σημερινό Μενίδι.

Ο Αριστοφάνης δεν ξεχνά πως η κωμωδία γεννήθηκε από λαϊκές λατρευτικές τελετές της γονιμότητας. Στους *Αχαρνείς* υπάρχουν αρκετές αναφορές στον Διόνυσο. Σε μια σκηνή του έργου, ο αγρότης Δικαιόπολις με την οικογένειά του τελούν πομπή του φαλλού και τον υμνούν με φαλλικό άσμα. Υπάρχουν έξοχες κωμικές σκηνές που κρατούν από τα *μεγαρικά σκώμματα* και με τον ορμητικό και ολοζώντανο χορό των καρβουνιάρηδων από το Μενίδι, μας χαρίζει μια έξοχη κωμωδία σαν ξέφρενο διονυσιακό πανηγύρι. Η παράστασή μας φιλοδοξεί να βρει τον δρόμο της μέσα από τις λαϊκές μας παραδόσεις που συγγενεύουν ολοφάνερα με το διάχυτο στους *Αχαρνείς* διονυσιακό πνεύμα.

Κώστας Τσιάνος

06 και 07 Ιουλίου *Αγαμέμνων του Αισχύλου (Κύκλος ΟΡΕΣΤΕΙΑ)*

Μετάφραση: **Γιώργος Μπλάνας**

Σκηνοθεσία: **Τσέζαρις Γκραουζίνις**

Σκηνικά - Κοστούμια: **Κέννυ ΜακΛέλλαν**

Μουσική - Μουσική Διδασκαλία: **Χάρης Πεγιάζης**

Κίνηση: **Eddie Lame**

Φωτισμοί: **Αλέκος Γιάνναρος**

Βοηθός σκηνοθέτη: **Συγκλητική Βλαχάκη**

Παίζουν οι: **Γιάννης Στάνκογλου, Μαρία Πρωτόπαππα, Ιώβη Φραγκάτου κ.ά.**

Διεύθυνση παραγωγής: **Αναστασία Καβαλάρη**

Επικοινωνία: **Ανζέλικα Καφαμπέλη**

Καλλιτεχνική διεύθυνση Stefi Productions: **Αλίκη Δανέζη-Knutsen**

Παραγωγή: **Stefi Productions-Γιάννης Μ. Κώστας**

Σημείωμα σκηνοθέτη:

Στον *Αγαμέμνονα* του Αισχύλου, οι Πρωταγωνιστές είναι καταδικασμένοι να υποφέρουν και να πεθάνουν, αλλά τα μέλη του Χορού να υποφέρουν και να επιβιώσουν. Να ξανασκεφτούν τα δεινά τους και να βρουν μια διέξοδο. Στην πολιτεία που είναι καταδικασμένη στην αυτοκαταστροφή, οι πολίτες -που εκπροσωπούνται από τον Χορό-, πρέπει να βρουν τη δύναμη και την πίστη να επαναπροσδιορίσουν τις ηθικές και πολιτειακές τους αξίες για να επιβιώσουν.

Πιστεύω ότι το κύριο θέμα της συγκεκριμένης τραγωδίας είναι η αφύπνιση του αισθήματος ευθύνης των πολιτών. Πρόκειται για την αρχή της σύγκρουσης: οι υπάκουοι πολίτες αισθάνονται αναπόφευκτη την αντίδρασή τους στην κατεστημένη τάξη.

Τσέζαρις Γκραουζίνις

13 και 14 Ιουλίου *Πλούτος του Αριστοφάνη*

Εθνικό Θέατρο

Σκηνοθεσία: **Νικίτα Μιλιβόγεβιτς** (*Η διανομή θα ανακοινωθεί προσεχώς.*)

Σημείωμα σκηνοθέτη

Από τον καιρό του Αριστοφάνη ως τις μέρες μας, ο Πλούτος είναι ο πιο ισχυρός θεός του πλανήτη, η κινητήρια δύναμη των πάντων. Ο πλούτος σήμερα διανέμεται στον κόσμο έτσι ώστε οι 100 πιο πλούσιοι άνθρωποι να είναι πλουσιότεροι από το ήμισυ του πληθυσμού ολόκληρου του πλανήτη. Είτε ο Πλούτος είναι τυφλός είτε βλέπει, ό,τι κι αν κάνει μοιάζει παντελώς αδιάφορο: οι πλούσιοι γίνονται όλο και πιο πλούσιοι, οι φτωχοί όλο και πιο φτωχοί.

Νικίτα Μιλιβόγεβιτς

20 και 21 Ιουλίου *Ηλέκτρα του Σοφοκλή*

Εθνικό Θέατρο

Σκηνοθεσία: **Θάνος Παπακωνσταντίνου** (*Η διανομή θα ανακοινωθεί προσεχώς.*)

Σημείωμα σκηνοθέτη

Γραμμένη στη σκιά του Πελοποννησιακού πολέμου, η *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή είναι από τα πιο «άγρια» έργα του ποιητή. Από την πρώτη κιόλας σκηνή της επιστροφής του μητροκτόνου Ορέστη ως και τις επιπικές ιαχές του χορού στην τελευταία, υπάρχει ένας διαρκής διάλογος μεταξύ σκότους και φωτός. Μια μάχη αντιθέσεων με κεντρικό θέμα τη δίκη: τη διαταραγμένη ισορροπία και την αποκατάστασή της. Αποτυπώνοντας έναν κόσμο εμφύλιου σπαραγμού, ο ποιητής μάς προσκαλεί να παρακολουθήσουμε τη λειτουργία ενός φυσικού νόμου: του νόμου της ανταπόδοσης.

Ο ίδιος ο ποιητής τοποθετείται πέρα από κάθε ηθική – δεν τον ενδιαφέρει αν η χαμένη ισορροπία θα επανέλθει με τρόπο καλό ή κακό. Το θέμα είναι να επανέλθει. Η βία διέπει τις ανθρώπινες σχέσεις. Όταν γίνεται μια βίαιη προσβολή της δίκης, η απάντηση θα είναι επίσης βίαιη. Το ότι το μέτρο της εκδίκησης εδώ ξεπερνά τα συνήθη όρια για μια «πολιτισμένη» κοινωνία οδηγώντας στη μητροκτονία, επίσης δεν ενδιαφέρει. Η *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή κραυγάζει για ανταπόδοση, όχι για δικαιοσύνη.

Θάνος Παπακωνσταντίνου

27 και 28 Ιουλίου *Θεσμοφοριάζουσες του Αριστοφάνη*

Μετάφραση: **Παντελής Μπουκάλας**

Σκηνοθεσία: **Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος**

Μουσική: **Νίκος Κυπουργός**

Κοστούμια: **Άγγελος Μέντης**

Χορογραφίες: **Σεσίλ Μικρούτσικου**

Σχεδιασμός φωτισμών: **Σάκης Μπιρμπίλης**

Παίζουν οι: **Μάκης Παπαδημητρίου, Οδυσσέας Παπασπηλιόπουλος, Νάντια Κοντογεώργη, Γιώργος Χρυσοστόμου, Ελένη Ουζουνίδου, Γιώργος Παπαγεωργίου, Άντρη Θεοδότου, Κατερίνα Μαούτσου, Νάνσυ Σιδέρη, Ελένη Μπούκλη, Αντιγόνη Φρυδά, Ίριδα Μάρα, Φραγκίσκη Μουστάκη, Νατάσα Σφενδυλάκη κ.ά.**

Σημείωμα σκηνοθέτη

Στις *Θεσμοφοριάζουσες*, ένα από τα τρία «γυναικεία» έργα του Αριστοφάνη, γραμμένο την εποχή της κατάλυσης της Αθηναϊκής Δημοκρατίας –το 411 π.Χ., που θεωρείται χρόνος γραφής του, επιβλήθηκε Ολιγαρχία– μια μειονότητα της Πολιτείας, οι γυναίκες, κρούουν τον κώδωνα για την ανάγκη πολιτικής σταθερότητας. Μπορεί σήμερα οι γυναίκες να μην είναι σε τέτοια δεινή θέση ώστε να οραματίζονται τους θεσμούς αντί να συμμετέχουν σε αυτούς, αλλά υπάρχουν πάντα μειονότητες που δεν δικαιούνται ίσο μερίδιο στην λειτουργία της Πολιτείας. Ένα έργο για τα ζητήματα των φύλων, για την διεκδίκηση της προσωπικής ταυτότητας, για το δικαίωμα στην πολιτειακή ισότητα, ένα έργο για την κρίση αξιών, τη φύση και τον νόμο. Και πάνω απ' όλα, ένα έργο που, με όπλο το θέατρο και το χιούμορ, δίνει άπειρες δυνατότητες στον ηθοποιό να πρωταγωνιστήσει ως πολιτικό ον στη σκηνή της κωμωδίας.

Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος

03 και 04 Αυγούστου *Ορέστης του Ευριπίδη*

Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος

Μετάφραση: Γιώργος Μπλάνας

Σκηνοθεσία: Γιάννης Αναστασάκης

Σκηνικά - Κοστούμια: Γιάννης Θαβώρης

Παίζουν οι: Χρίστος Στυλιανού (Ορέστης), Ιωάννα Κολλιοπούλου (Ηλέκτρα), Χριστόδουλος Στυλιανού (Μενέλαος), Νικόλας Μαραγκόπουλος (Αγγελιοφόρος) κ.ά.

Σημείωμα σκηνοθέτη:

Πόσο μπορεί να απαγκιστρωθεί από το έγκλημα μια κοινωνία στηριγμένη σ' αυτό; Τρεις νέοι, ο Ορέστης, η Ηλέκτρα κι ο Πυλάδης, κολυμπούν μέσα στη δίνη του αίματος που τους παρασύρει. Θεοί και άνθρωποι έχουν στήσει μια πλεκτάνη μίσους κι εκδίκησης, όπου η αδελφική αγάπη γίνεται συνηνοχή, η φιλική σχέση συναυτουργία, η λαϊκή ετυμηγορία θανατική ποινή. Δεν έχει τέλος αυτός ο πόλεμος. Η πόλη θα καεί.

Ο Ευριπίδης γράφει μια τραγωδία για να ξεγυμνώσει την ανθρώπινη ψυχή. Κι όταν συμβεί αυτή η τρομακτική αποκάλυψη, το μόνο που μένει είναι ο... από μηχανής Θεός, που έρχεται όπως πάντα δίχως να τον περιμένει κανείς. Αλλά δεν πιστεύει πια κανείς τα παραμύθια του.

Γιάννης Αναστασάκης

10 και 11 Αυγούστου *Βάτραχοι του Αριστοφάνη*

Μετάφραση: Γιώργος Μπλάνας

Σκηνοθεσία: Κώστας Φιλίππου

Κίνηση: Σοφία Πάσχου

Παίζουν οι: Λάκης Λαζόπουλος, Σοφία Φιλιππίδου, Αντώνης Καφετζόπουλος, Δημήτρης Πιατάς κ.ά.

Σημείωμα σκηνοθέτη:

Στους *Βατράχους* ο Αριστοφάνης ξεδιπλώνει στην ορχήστρα μια *φαντασμαγορική νέκυια*, σαν άλλος Οδυσσέας, που αναζητά τον δρόμο για την ουτοπική Ιθάκη του. Πρέπει κανείς να μάθει τι είναι θάνατος, για να φέρει σε πέρας την ζωή του. Πρέπει να συνειδητοποιήσει η Πόλις τις απουσίες της, για να είναι παρούσα ως Πόλις. Πρέπει να καταβυθιστεί στον ξένο κόσμο του Άδη, για να κατακτήσει την ταυτότητά της.

Ο θεός Διόνυσος μασκαρεμένος σε Ηρακλή κατεβαίνει στον Άδη, για να φέρει στη γη τον Ευριπίδη, αφού η Αθήνα δεν έχει πια κανένα μεγάλο ποιητή. Το ταξίδι αυτό, αν και γίνεται μέσα στον επιβλητικό ζόφο του κόσμου των ψυχών, διαθέτει την ευθυμία μιας ψυχαγωγικής περιήγησης, η οποία αγγίζει τα όρια του *μεσαιωνικού καρναβαλιού*.

Ο Διόνυσος δεν κατεβαίνει στον Άδη για να φέρει στον κόσμο ούτε κάποιον παλιό καλό πολιτικό ούτε κάποιον παλιό καλό φιλόσοφο ή στρατηγό. Κατεβαίνει για να φέρει έναν δραματικό ποιητή. Είναι προφανές πως ο Αριστοφάνης θεωρεί την ποίηση και το θέατρο το μόνο φάρμακο που μπορεί να σώσει την χώρα από την παρακμή. Περίεργο πραγματικά, με τα δικά μας δεδομένα.

Ο *καρναβαλικός Άδης*, όπως τον παρουσιάζει ο Αριστοφάνης στους *Βατράχους*, είναι απόλυτα υγιής, μπροστά στον άρρωστο κόσμο των «σοβαρών» ζωντανών. Και η κωμωδία –με όλα τα ξεκαρδιστικά επεισόδιά της– μετατρέπεται σε μια πολιτική διδασκαλία, που έμελλε να ταξιδέψει ως την εποχή μας. Οι *Βάτραχοι* είναι ο ίδιος ο άνθρωπος: αμφίβιος, ένας ξένος στεριανός, ένας ξένος θαλασσινός κι όμως παντού σαν στο σπίτι του, έτοιμος να τραγουδήσει, να χορέψει. Το καρναβάλι, η προσπάθεια του Ανθρώπου να βγει από τα όρια του εαυτού του, είναι η κατάκτηση της ταυτότητάς του. Και την ταυτότητα αυτή δεν την εκφράζει ο «ρεαλιστής» Ευριπίδης, αλλά ο επικός «παραμυθάς» Αισχύλος, αυτός που αν και σοβαρός, επιβλητικός ποιητής, στον ποιητικό αγώνα του με τον Ευριπίδη, μπορεί να ξεπερνά τον εαυτό του, να λείει συνεχώς για τον αντίπαλό του: «ληκύθιον απώλεσεν», έκφραση που η έρευνα έχει πλέον ταυτίσει με την έκφραση, «του έπεσε τ' αρχίδι»!

Στην παράσταση, ο κόσμος των ζωντανών αργοπεθαίνει μέσα στην αδυναμία του να πλάσει μύθους που θα τους σέβεται – όσο εξωφρενικοί κι αν είναι. Αντίθετα, ο Άδης σφύζει από ζωή, γιατί οι κάτοικοί του, έχοντας διασώσει το προαιώνιο ένστικτο του παιχνιδιού, συνεχίζουν να φαντάζονται και παραμένουν ικανοί να παίρνουν απόσταση από τον εαυτό τους.

Κώστας Φιλίππου

17 και 18 Αυγούστου *Οιδίπους επί Κολωνώ του Σοφοκλή*

Φεστιβάλ Αθηνών & Επιδαύρου σε συνεργασία με το INDA (Ινστιτούτο Αρχαίου Δράματος του Φεστιβάλ Συρακουσών)

Σκηνοθεσία: **Γιάννης Κόκκος**

Η παράσταση θα παρουσιαστεί πρώτα στο 54^ο Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Θεάτρου των Συρακουσών (8 Μαΐου - 8 Ιουλίου) και κατόπιν, στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου.

Σημείωμα σκηνοθέτη:

Η τελευταία τραγωδία του Σοφοκλή είναι ένας διαλογισμός πάνω στο ανθρώπινο πεπρωμένο και, ταυτόχρονα, ένας ύμνος στην Αθήνα, την αγαπημένη του πόλη.

Κουβαλώντας στους γέρικους ώμους του το βάρος τρομακτικών εγκλημάτων, κυνηγημένος από την πατρίδα του τη Θήβα, ο Οιδίποδας φτάνει ως πρόσφυγας στον Κολωνό, συνοικία των Αθηνών, τόπο της τελευταίας του κατοικίας.

Οι θεοί τον έχουν καταδικάσει, οι θεοί τού έχουν υποδείξει τον τόπο της λύτρωσης.

Μίασμα ο ίδιος, γίνεται ο ήρωας-προστάτης της πόλης που τον υποδέχεται για λόγους ηθικής αλλά και συμφέροντος.

Τραγωδία για τα σύνορα, πραγματικά και μεταφυσικά, για το μυστήριο της ανθρώπινης ελευθερίας παρά την παντοδυναμία των θεών, για την ευθύνη, για τα γηρατεία, για την πολιτική διαχείριση της πόλης, ο *Οιδίπους επί Κολωνώ* είναι επίσης ένα χαμηλόφωνο ποίημα, ένα πνευματικό ταξίδι.

Από τις Συρακούσες στην Επιδαύρο, η παράστασή μας θα μεταφέρει τα βήματα του Οιδίποδα ως το ιερό δάσος των Ερινύων, όπου αποθεώνεται.

Γιάννης Κόκκος

Σημείωμα Καλλιτεχνικού Διευθυντή Φεστιβάλ Συρακουσών:

Το 2018, το Ινστιτούτο Αρχαίου Δράματος του Φεστιβάλ Συρακουσών θα προσκαλέσει το κοινό στο Ελληνικό Θέατρο των Συρακουσών για τρία έργα που πραγματεύονται το ζήτημα της εξουσίας και θίγουν τον πολυπρόσωπο και μεταβαλλόμενο ρόλο του ήρωα και του τυράννου στην αρχαιότητα, όπως αυτά κορυφώνονται στην τραγωδία ή όπως παρουσιάζονται στην εκφυλισμένη μορφή τους, μέσα από τη φάρσα και τη γελοιοποίηση. Πρόκειται για τα έργα *Οιδίπους επί Κολωνώ* του Σοφοκλή, *Ηρακλής* του Ευριπίδη και *Ιππείς* του Αριστοφάνη.

Στον *Οιδίποδα επί Κολωνώ*, μια τραγωδία για τα γηρατεία, ο γηραιός Οιδίποδας επιλέγει τον Κολωνό σαν τόπο ανάπαυσής του, σαν τον τόπο που θα στοιχειώσει ως πνεύμα, έχοντας προηγουμένως περιπλανηθεί ως αποδιοπομπαίος τράγος (*Οιδίπους Τύραννος*). Το τελευταίο έργο του Σοφοκλή αποτελεί ένα είδος πνευματικού τεκμηρίου: μας δείχνει έναν ολόκληρο πληθυσμό ανθρώπων στο χείλος της καταστροφής. Η τραγωδία αυτή αναστοχάζεται πάνω στα μεγάλα ζητήματα του ανθρώπου: στο μυστήριο της ύπαρξης και στον θάνατο, στη σύγκρουση μεταξύ πολιτικής και θρησκευτικής ηθικής, στη σχέση ανάμεσα στην αντικειμενικότητα της ενοχής και την υποκειμενικότητα της τιμωρίας, στο αναπόδραστο της μοίρας που καθορίζεται από πανίσχυρες δυνάμεις, στην ευθραυστότητα της λογικής και της ανθρώπινης δικαιοσύνης. Η Αθηνά αντιπροσωπεύει τις προαιώνιες αξίες, όπως είναι η φιλοξενία προς τους ικέτες, η αντίθεση προς τους αλαζόνες, ο σεβασμός προς τους νόμους, η λατρεία των θεών. Η τραγωδία κορυφώνεται με την τελική εξιλέωση του άνδρα που πρώτα ταπεινώθηκε και κατόπιν ανυψώθηκε στην τάξη του ήρωα. Ο Σοφοκλής μάς παραδίδει στίχους απίστευτης καθαρότητας, με πλέον χαρακτηριστικούς αυτούς της υπέροχης ποίησης του χορού, ο οποίος δοξάζει «την καλύτερη κατοικία του κόσμου, τον άδολο Κολωνό».

Είναι μεγάλη τιμή για μας να παρουσιάζουμε το έργο *Οιδίπους επί Κολωνώ* σε σκηνοθεσία του καλλιτέχνη και κοσμοπολίτη διανοούμενου, Γιάννη Κόκκου. Και μάλιστα στο Θέατρο της Επιδαύρου, ξεκινώντας μια συνεργασία πολύτιμη και σημαδιακή, εδραιωμένη στη γεωγραφία της ψυχής που αναδύουν τα πέτρινα θέατρα της Σικελίας και της Ελλάδας.

Όπως έχει γράψει και ένας σπουδαίος σύγχρονος συγγραφέας: οι πολιτισμοί που παίρνουν το μέλλον τους στα σοβαρά έχουν σαν βασικό τους μέλημα να διαφυλάσσουν και να κληροδοτούν στους επόμενους την Ομορφιά/το Κάλλος.

Roberto Andò